PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE ZA SLOVENSKO PRIMORJE

Leto 2. štev. 191 - Cena 3.- lire | TRST, sobota 12. januarja, 1946 | Uredništvo in uprava, Piazza Goldoni št. 1 - I. Tel. št. 93806, 93807, 93808. Rokopisi se ne vračajo

ZGRADITEV IN UTRDITEV SVETOVNEGA MIRU

Druga plenarna seja skupščine Združenih narodov - Izvajanja predsednika skupščine Spaaka

London, 11. - Unipress — Danes ob pol enajstih predpoldne se je pričela druga plenarna seja glavne skupščine Združenih narodov. Predsednik Paul Henri Spaak je takoj pričel s svojim otvoritvenim govorom.

Predsednik glavne skupščine Združenih narodov Spaak je danes otvoril drugo plenarno sejo s pozivom 51 delegacijam, naj podrede svoje posebne interese splošnim interesom vseh.

Izjavil je, da sprejema predsedstvo in pozval narode, naj se z dobro vero in z dobro voljo udeležujejo klepanja v skupščini.

Z ozirom na včerajšnje volitve predsednika se je oddolžil drugemu kandidatu Trygve Lie-u, norveškemu zunanjemu ministru.

Končno se je oddolžil pokojnemu predsedniku Rooseveltu. Dejal je: «Ne bi hotel pričeti dela prvega zasedanja, ne da bi se zlasti oddolžil eni izmed delegatk, ki nosi najslavnejše in častivredno ime. Smrt predsednika Rooseverta je bila nepopravljiva izguba in težak udarec.»

Opomnil je na razlike v mnenju v San Franciscu glede pravice velesil do izvrševanja svojih odgovornosti.

Nadalje je dejal delegatom, da morajo vladati v skupščini preprosta pravila za postopek, da pa morajo biti vse diskusije popolne in dostojne. Dejal je: «Če je sklep enkrat sprejet, ga mora vsakdo odkritosrčno sprejeti.»

Poudaril je potrebo ustvaritve «mednarodnega duha», kajti pomanjkanje tega duha med dvema svetovnima vojnoma je povzročilo neuspeh Društva narodov. «Če bomo ustvarili tak duh, če bomo spoštovali zaupanje in dobro voljo, bomo uspeli. Sprejeti moramo sistem San Francisca, ki vzpostavlja vodilno vlogo velikih sil.»

Po govoru predsenika Spaaka se je glavna skupščina Združenih narodov, danes predpoldne ukvarjala s številnimi vprašanji procedure, ki jih še ni dokončno rešila.

predpoldne odpadlo vprašanje statuta posameznih komisij.

Sestava glavnih odborov, kot so jo predložile glavne velesile, SZ, Britanija, ZDA in Kitajska ter Francija, je bila sprejeta brez opozicije.

Predsedniki šestih odborov bodo zasedali s predsednikom skupščine Spaakom in s sedmimi podpredsedniki (poleg petih velesil Venezuela in Južna Afrika) ter vodili delo skupščine.

Harriman v Londonu

London, 11. - AFP — Averell Harriman, ameriški veleposlanik v Moskvi, je danes ob 13 uri prispel v London.

Velika Britanija za čimprejšnjo mirovno pogodbo z Italijo

London, 11. - VZN. — Uradno so danes poročali iz Londona, da je britanska vlada zahtevala od vlad Združenih ameriških držav, Sovjetske zveze in Francije, da pričnejo takoj z delom za mirovno pogodbo z Italijo.

Velika Britanija je mnenja, da se ne sme odlašati in upa, da bo mirovna pogodba pripravljena za podpis, ko se bodo sestali zunanji ministri meseca maja v Parizu, kakor predideva moskovska konferenca.

Ameriški odgovor na italijansko noto

Washington, 11. — Ameriški zunanji minister je danes naznanil, da je dobil italijansko noto, v kateri zahtevajo pojasnilo glede razlike med potsdamsko izjavo in moslovskim poročilom, v kolikor se tiče Italije. Ameriška vlada je odgovorila, da po ameriškem mnenju moskovsko poročilo ni nasprotno potsdamski izjavi, ki odreja, da je treba mirovno pogodbo z Italijo vzeti najprej vpoštev.

Govor vodje jugoslovanske delegacije, ministra Kardelja

Bilo je mnogo intervencij, med katerimi je treba omeniti jugoslovanskega kandidata Kardelja, ki je povzel besedo za Noelom Bakerjem. Kardelj je izrazil popolno soglasje jugoslovanske delegacije s predlogom o proceduri, ki ga je predložil Manuilski in ki je bil na kasnejših volitvah sprejet. Predložil je, naj bodo kandidature preje objavljene, da bi delegati mogli poprej zbrati vse podatke o posameznih kandidatih, preden pridejo na glasovanje.

Kardelj je dejal, da vidi v tem postopku sredstvo za povečevanje medsedbojnega zaupanja med delegati.

Nato je Manuilski izjavil, da tudi on soglaša s Spaakom in Bakerjem.

Spaak je nato zopet prevzel besedo in zaprosil skupščino, naj se drži predloženih pravil in izročil svoje predloge odgovarjajočemu odboru oziroma odboru za juridična vprašanja. Z 29 glasovi proti 18 in 4 obstinencami je bil sprejet predlog kubanskega delegata, naj bo odboru za juridična vprašanja poverjeno, naj predloži v tednu dni skupščini poročilo o pravilniku njenega delovanja.

Po sprejetju kubanskega predloga je skupščina izvolila komisijo za verifikacijo polnomočij. Bela Rusija, Kitajska, Francija, Haiti, Danska, Paragvaj, Filipini, Sauditska Arabija in Turčija imajo po enega predsednika v tej komisiji, ki ji predseduje danski delegat.

Ukrajinski delegat Manuilski je bil izvoljen za predsednika varnostnega odbora. Izvolitev se je izvršila z aklamacijo.

Ker je bilo že prepozno, je danes

Zaradi okrepitve miru je treba razkriti intrige reakcije

Moskva, 10. Tass. — Levinov komentar na moskovskem radiu:

Danes je bilo otvorjeno v Londonu prvo zasedanje glavne skupščine organizacije Združenih narodov. Ta veliki dogodek označuje začetek leta 1946., ki bo moralo biti leto miroljubne obnove ter leto utrditve zmage na zapadu in vzhodu. Narodi vsega sveta, ki ljubijo mir, nočejo, da bi se ponovile napake in nesreče nove vojne. Njihov pogled je seveda obrnjen z zaupanjem in vero v novo mednarodno varnostno organizacijo. Položaj v letu 1946. je precej drugačen, kot je bil po prvi svetovni vojni. Narodi imajo že gotovo izkušnjo pri ustvaritvi organizacije za mir, ki so si jo pridobili po prvi svetovni vojni ter nočejo, da bi se ponovile žalostne in usodne napake preteklosti. Nova mednarodna organizacija varnosti obsega svobodoljubne narode.

Potreba medsebojnega zaupanja

51 narodov, ki so ratificirali listi- Združenih narodov, sodeluje na prvem zasedanju. Društvo narodov žalostnega spomina, ki je ignoriralo Sovjetsko zvezo, je hotelo postaviti režim povojnega miru brez Sovjetske zveze in proti njej. Ta načrt je propadel. Tudi ZDA niso sodelovale z Društvom narodov. Sedaj pa so bile ZDA ena med prvimi velesilami, ki je ratificirala listino Združenih narodov. Na Konferenci v San Franciscu lansko leto, je bilo storjeno mnogo, da ne bi imela organizacija mednarodne varnosti napak, kot Društvo narodov.

Pred londonskim zasedanjem organizacije Združenih narodov se je vršila moskovska konferenca treh zunanjih ministrov, ki je pomenila napredek pri sodelovanju med tremi velesilami ter dokaz, da je možno delovati na širokem temelju medsebojnega zaupanja. Ni nobenega dvoma, da ima organizacija Združenih narodov vse pogoje za izvedbo učinkovitega dela in bo zato mogla in morala postati temeljni kamen miru. Nekateri smatrajo mednarodno organizacijo varnosti kot predstopnjo za ustanovitev takozvanega svetovnega parlamenta, ki bi moral biti izbran od vseh narodov neposredno in bi moral izdelati svetovne zakone ter omejiti suverenost držav, itd.

Pri sedanjih prilikah so take misli ne samo utopija, pač pa škodljiva in reakcionarna utopija. Te misli so neposredno nadaljevanje misli o svetovni federaciji, evropski federaciji in drugih podobnih ničenih načrtih, ki bi omogočili gotovim silam ali skupinam sil, da bi upravljale svet.

Temeljno načelo - zavarovanje miru

Organizacija Združenih narodov ni neka predhodnica, pač pa učinkovita organizacija, ki mora biti izkoriščena v korist miru. Da bi mogla organizacija Združenih narodov izvršiti svoj namen, si moramo predvsem predočiti, da je temeljno načelo te organizacije zavarovati mir proti vsaki novi napadalni vojni.

Vendar pa se v mnogih komentarjih o londonski skupščini zelo malo govori o tej nalogi. Izkustva so pokazala, da skuša agresija v tem času storiti vse, da bi sprožila novo vojno. Organizacija bo morala že vnaprej preprečiti nevarnost, ki grozi miru. Da bi mogla biti organizacija Združenih narodov učinkovito sredstvo za zagotovitev varnosti narodov, bo morala delovati v skladu s temeljnim načelom svojega pravilnika: načelom enoglasnosti in sporazuma med zavezniškimi velesilami. Kakršno koli nasprotje med to organizacijo ali med drugimi mednarodnimi silami in tremi velesilami, kakor tudi vsak poizkus v tem oziru, bi bil zelo škodljiv. Organizacija Združenih narodov bo učinkovita samo v primeru, če bo njeno delovanje osnovano na sodelovanju med velesilami. Ni nikako naključje, da usmerjajo sovražniki miru svoje napore proti načelu enoglasnosti med zavezniškimi velesilami. Oni kričijo proti diktaturi treh, proti diktaturi dveh ali proti diktaturi ene. Zahtevajo ukinitev pravice veta. Postavljajo se hinavsko za branitelje načela večine. Na ta način hočejo spremeniti organizacijo Združenih narodov v torišče medsebojnih sporov, v orodje ene ali druge sile ali skupine sil. Tako hočejo razbiti temelje, na katerih je bila zgrajena nova mednarodna varnostna organizacija. Prirodno je, da na ta način te osebe razdirajo organizacijo Združenih narodov. Te osebe odkrito zagovarjajo povratek na politiko sile. Naklonjene so mrzličnemu tekmovanju oboroževanja ter postavljajo na dnevni red debato o atomski bombi.

Mi pa mislimo, da je za okrepitev mednarodnega miru potrebno razkriti intrige reakcionarnih krogov. Prvo zasedanje generalne skupščine organizacije Združenih narodov je bilo otvorjeno v povoljnih okoliščinah. Obstojijo vsi pogoji, da bo skupščina rešila uspešno vse naloge, ki si jih je nadela. Ni nobenega dvoma, da bo Sovjetska zveza storila v svoje strani vse, da bo organizacija Združenih narodov učinkovita. Sovjetska zveza je bila in bo čvrst branik obrambe miru in varnosti narodov.

Ameriška obrambna črta in Habbard

Copenhagen 11. Tass. — List «Morgen bladet» piše:

«Danska revija «Danske Tidenge», ki izhaja v ZDA, je objavila kratko vsebino članka ameriškega častnika Charlesa Hubbarda v «Colliers Magazine» ki zahteve, naj ZDA kupijo Groenland. Ob pričetku svojega članka poudarja Hubbard veliko važnost Groenlanda kot meteorološke postaje.

Hubbard pravi: «Dejstvo, da pripada Groenland mali državi, izgubljen v zemljepisnem kaosu Evrope je bolj slučajno, kot logično. Kaj bi bilo, ko bi mi na primer ponudili Danski 50 milijonov dolarjev? Če gre za Groenland, ne smemo biti skopuhi».

Nato navaja Hubbard številne nevarnosti, ki bi nastale za Ameriko, če bi kak sovražnik zasedel Groenland. Zaradi svojega zemljepisnega položaja lahko igra Danska važno vlogo v razvoju ameriških mednarodnih letalskih prog. Groenland leži na zračni črti skoro na pol poti med središčem Amerike in novimi industrijskimi središči v vzhodni Rusiji.

«Čuden občutek nas obhaja», pravi «Danske Tidenge», če govori vojak s tako velikim interesom o poteh do Rusije. Zakaj ravno do Rusije? Morda zakriva to namene za poslabšanje odnošajev med Ameriko in Rusijo?»

Hubbard je nevarna oseba, eden izmed tistih agresivnih Amerikancev, ki lahko takoj, ko se znajde na svoji poti, prinesejo vsemu svetu veliko nesrečo. Popolnoma neznana mu je organizacija Združenih narodov, ki je bila ustanovljena z namenom zavarovanja miru.

Hubbard govori o ameriški obrambni črti, ki se vsakokrat, ko Hubberd odpre svoja usta, nekoliko razširi. Najraje bi menda videl, da bi se razprostrla preko vsega sveta in zadušila vse drugo. Hubbard ni dovolj pošten, da bi povedal, kako Amerika mešetari, da bi dobila letalske baze na Groenlandu.

Toda ameriški uradni predstavniki ne smatrajo dokumenta o vrnitvi Groenlanda Danski, ki ga je podpisal ameriški zunanji minister Hull, kot kos papirja.

Pošteni ljudje, ki žele kupiti lastnino druge osebe, vprašajo po navadi njenega lastnika, ali jo želi prodati, in šele nato barantajo o ceni. So pa osebe, ki vtaknejo v žep, kar si zažele, ne da bi kogar koli vprašale, prav kot je to storil Hitler v Evropi... Kako bi torej bilo, ko bi mi tudi take ljudi imenovali naciste?»

Uporaba japonskih vojakov proti svobodoljubnim narodom

Batavija, 10. Tass. — Na otoku Javi nadaljujejo angleške čete svoj boj z Indonezijci. V bojih sodelujejo oklopniki in pehota. Po vesteh iz New Yorka so se japonske čete pod zavezniškim poveljstvom izkrcale na severo-vzhodnem delu Sumatre, da bi se udeležile operacij proti Indonezijcem. Pri izkrcanju so naleteli Japonci na silen odpor Indonezijcev.

Vatikan dosledno podpira reakcionarne stranke in vlade

„Ko so goreli peklenski plameni buchenwaldskih in dachauskih krematorijev, papež niti z besedo ni nastopil v obrambo nedolžnih žrtev"

Moskva, 11. - Tass — «Pravda» objavlja članek Borisova pod naslovom: «Božična poslanica papeža Pija XII», ki pravi:

«Na božični večer se je papež obrnil na svojo kongregacijo z dvema poslanicama. 24. decembra, po svoji tradicionalni pridigi, se je s posebno poslanico obrnil na Amerikance.

V tej drugi poslanici je papež prosenetil vse in prekoračil vse meje. Ob koncu preteklega leta je Pij XII. spoznal, da «svet globoko trpi zaradi tiranskih totalitarnih držav, ki so ga v teh strašnih letih vsega preplavile s krvjo», in silovito napada «totalitarizem».

Toda ali ni prav v preteklem letu totalitarizem, kot včasi imenujemo fašizem, pretrpel strahovit polom? Po fašistični Italiji so bili tudi hitlerjevska Nemčija in samurajska Japonska zrušeni v prah. Papežev goreči poziv, naj se konča prevlada totalitarnih sil, zveni danes kot anahronizem. To tem bolj, ker se ne spominjamo nobenega podobnega papeževega poziva proti totalitarizmu v preteklosti, in zaradi tega njegove zadnje poslanice ni mogoče zamenjati s katero koli prejšnjo.

Morda se je papež končno odločil, da tudi on nastopi proti fašističnim preostankom, kot sta Franco in Salazar. Toda splošno znano je, da prav te, in zlasti Franca, Vatikan z vso silo podpira.

Papež želi vsiliti ime totalitarizma, ki ga sovražijo široke množice, prav nasprotnim silam demokracije.

Novinar Federici, eden izmed vatikanskih literarnih agentov, je posvetil papeževi božični poslanici članek pod naslovom: «Rim in Moskva».

Federic poskuša razlagati papeževe izjave in izblebeta, da je papež na božični večer uporabil vatikanski radio za napad na najdoslednejše borce proti fašizmu v vseh njegovih oblikah in manifestacijah. V posebni poslanici Amerikancem, ki jo je razširil newyorški nadškof Spielmann in ki so jo objavili ameriški listi, govori Pij XII z največjo odkritosrčnostjo, da zanika in obsoja najrazličnejše oblike «marxističnega socializma».

Omembe vredno je, da papež Pij XII. v nobeni svojih poslanic nikoli ni obsodil Hitlerja ali Mussolinija, niti fašističnih morilcev in vojnih hujskačev. Oživgosal pa je vse tiste, ki so premagali fašistične države in njihov «Novi red».

Ni torej čuda, da poziva papeževa božična poslanica k milemu ravnanju z zaprtimi Hitlerjevci in vojnimi zločinci. Pij XII. izraža željo, naj se ne le vojni ujetniki, temveč tudi «politični jetniki» čim prej vrnejo k svojemu «normalnemu predvojnemu delu». Beseda politični jetniki se očividno nanaša na glavne vojne zločince, ki so sedaj na zatožni klopi nürnberškega procesa, ki do golega razkriva ves prepad grozotnih fašističnih zločinov! Spomniti se je treba, da Pij XII, v svoji božični poslanici iz leta 1944, ko so goreli peklenski plameni v buchenwaldskih in dachauskih krematorijih, ni niti z besedo nastopil v obrambo nedolžnih jetnikov hitlerjevskih taborišč smrti, niti ni našel besedice obsodbe za takrat procvitajoči fašizem. V tem času si je papež izbral za glavni cilj svojih napadov demokracijo.

Sodelovanje Vatikana s fašizmom sega daleč v predvojno dobo. Sodelovanje z italijanskim fašizmom je spravilo Vatikan v tesen objem z nemškim fašizmom.

Leemann, urednik ameriškega lista «Spreobrujeni katoličan», piše v svoji brošuri pod naslovom Vatikanska politika v drugi svetovni vojni: «V zadnjih stoletjih je papeška politika temeljila na prepričanju, da je močna militaristična Nemčija potrebna za zavarovanje nadvlade katoliške cerkve.»

Med svetovno vojno so dostojanstveniki katoliške cerkve v Nemčiji ponovno zatrjevali Hitlerju svojo lojalnost. Med vojno je Vatikan mešetaril za mir med fašističnimi napadalci in zahodnimi velesilami. Kovači teh načrtov so stalno iskali kompromisov na škodo SZ.

Podpora Vatikana reakcionarnejšim skupinam, strankam in vladam vsepovsod — to je nezpodbitno dejstvo. In to potrjuje še enkrat božična poslanica papeža Pija XII.

Rezultati obiska v Moskvi razveseljujejo bolgarski in jugoslovanske narode

Sofija, 11. Tanjug — Bolgarski ministrski predsednik Kimon Georgijev je izjavil Tanjugovemu dopisniku: «Naš obisk v prestolnici bratske SZ nas je navdal z radostjo, ki jo čuti vsakdo, kdor obiskuje to prelepo mesto in prihaja iz slovanske dežele.

Razpravljali smo o vseh političnih in gospodarskih problemih z glavnimi voditelji ZSSR. Prišli smo do popolnega sporazuma o vseh vprašanjih, ki zanimajo obe naši deželi, da okrepimo politične domovinske fronte in zmage na mednarodnih volitvah.

Prav tako smo razpravljali o vprašanju sodelovanja dveh opozicijskih predstavnikov v sedanji vladi, v skladu s sklepom moskovske konference. Lahko rečem, da je to sodelovanje v vladi odvisno samo od dobre volje opozicije. Če gledamo na položaj realistično, ne bo nobene ovire za pravilno rešitev tega vprašanja.

Upam, da bo opozicija imela možnost slišati avtoritativno razlago o moskovskem sporazumu glede Bolgarije in bo v tej zvezi sprejela edini praktično možni sklep glede na končno ureditev mednarodnega položaja Bolgarije. To bo dalo Bolgariji možnost do lojalne izpolnitve obveznosti do Treh velikih zmagovitih velesil.»

Zunanji minister Petko Stajnov je dejal med drugim: «Ta naš obisk voditeljev bratske ZSSR je za nas velike važnosti, kajti dobili smo veliko podporo naše politike in upamo, da bo to kmalu rodilo sadove».

Notranji minister Anton Jugov je dejal med drugim: «Popolnoma smo zadovoljni z razgovori, ki smo jih imeli v Moskvi z voditelji ZSSR. Upamo, da bodo rezultati tega obiska razveselili bolgarski narod in tudi bratske jugoslovanske narode.»

Bivši četniški komandant na Primorskem izročen jugoslovanskim oblastem

Zavezniške vojaške oblasti so 8. januarja izročile jugoslovanskim oblastem vojnega zločinca Kosto Mušickega, ki je bil general v Nedićevi vojski. Po osvoboditvi Beograda je Mušicki zbežal in ustanovil svoj štab v Postojni. Zločinsko divjanje četniškega korpusa je primorskemu ljudstvu dobro znano. Komandant tega korpusa general Mušicki, ki nosi polno odgovornost za početje svojih vojakov, bo sedaj dobil zasluženo kazen.

Grški poslanik prispel v Beograd

Beograd, 11. - Tanjug — Danes ob 13 uri je prispel na zemunsko letališče z letalom iz Aten novi grški poslanik v Jugoslaviji Aleksander Goljetos v spremstvu tajnika poslaništva Dimitrije Cabrisa. Poslanika je sprejel Pavle Beljanski, šef protokola ministrstva zunanjih zadev.

Albanska ustavna skupščina je proglasila republiko

Britanska radijska služba sporoča, da je radijska postaja v Tirani naznanila, da je albanska ustavna skupščina danes proglasila republiko.

Nürnberški proces

Nürnberg, 11. Unipress. — Ameriški tožilec Bryson je danes pričel nizati dokaze o zločinskem postopanju Schachta, bivšega nemškega gospodarskega ministra. Po izvajanjih Brysona je Schacht namerno in zavestno podpiral nacistične priprave za agresijo. Navedel je Schachtove napade na versailleski mir in njegove zahteve po kolonijah, poljskem koridorju in Gornji Sleziji. V marcu 1939 je govoril na Dunaju, proslavljal Anschluss ter prenovljeno nemško vojsko.

Bryson je poudaril, da se je Schacht v maju 1936. udeležil zborovanja, na katerem je poročal Göring: «O vseh ukrepih je treba premišljevati s stališča zajamčenja uspešne vojne». Pozneje je postal predsednik Reichsbanke ter minister brez listnice, kar je bilo samo posledica spora z Göringom glede načina postopanja, ne pa glede potrebe oboroževanja. «Nesmisel bi bilo trditi, da dokazuje Schachtov padec nesoglašanje z načrti o oboroženem napadu», je dejal Bryson

Predsednik bolgarske vlade zapustil Moskvo

Moskva, 11. Tass. — Dne 10. januarja so odpotovali iz Moskve predsednik bolgarskega ministrskega sveta Kimon Georgijev, zunanji minister Petko Stainov in minister za notranje zadeve Anton Jugov.

Na osrednjem letališču so se poslovili od njih podpredsednik Sveta ljudskih komisarjev in ljudski komisar za zunanje zadeve ZSSR Molotov, namestnik ljudskega komisarja za zunanje zadeve ZSSR Dekanozov, podpredsednik moskovskega sovjeta Jasnov, ravnatelj oddelka za albanske dežele ljudskega komisariata za zunanje zadeve ZSSR Lavrišev, komandant mesta Moskve, Sinilov, jugoslovanski veleposlanik Popović in drugi.

Med slovesom je bila postrojena na letališču častna četa in odigrali so narodni himni Bolgarije in ZSSR.

Letališče je bilo okrašeno z bolgarskimi in sovjetskimi zastavami.

Krvava justica

Zločinsko delovanje italijanskega vojaškega tribunala v Ljubljani

Kompetence italijanskega vojaškega sodišča v Ljubljani so se povečale tudi z raznimi uredbami visokega komisarja za ljubljansko pokrajino. Te uredbe se tičejo potrošnje življenjskih potrebščin, klanja živine, obskrbe z drvmi, železom, kretanja prebivalstva, rabe koles in drugih prometnih sredstev, zatemnitve itd. Kakor je videti na prvi pogled, so to naredbe čisto upravno političnega značaja in bi se njih izvršitev smelo edinole poveriti notranje političnim pravnim oblastem. Ravno zaradi že spredaj poudarjenega glavnega smotra tega sodišča pa so prenešene v sodni delokrog visokem komisarju za ljubljansko pokrajino kompetence čisto upravnega značaja.

Razpolagamo z nepobitnimi dokazi za resničnost teh navedb. Saj smo v stanu podatke črpati iz arhiva italijanskega vojaškega tribunala z vsemi registri za tekoče zadeve in izvršbe, kakor tudi iz originalnega poročila glavnega vrhovnega tožilca (Procuratore regente del Re) pri tem sodišču Macisa Enrica, ki je podal ob premestitvi v Torin, kar vse ostalo v celoti ohranjeno.

Omenjeno poročilo Macisa Enrica se nanaša na delovanje vojaškega sodišča za razdobje od 19. novembra 1941. do 20. avgusta 1943. Po tem poročilu je bilo v omenjenem razdobju uvedenih 8.405 procesov proti 12.574 obdolžencem, med njimi 1150 vojakov. Vsi ostali so bili civilisti in Slovenci.

V istem času je bilo končanih 7036 procesov proti 8.146 obtožencem. Na teh procesih je bilo izročenih 84 smrtnih obsodb in 434 obsodb na dosmrtno ječo.

Po delovodniku italijanskega vojaškega sodišča v Ljubljani je število procesov od 20. avgusta 1943. do 8. septembra 1943. naraslo od 8.405 na 8737 procesov in se je tudi številčno stanje obdolžencev vzvišalo za 612, torej na 13.186 obdolžencev.

V letih 1941 do 1943. je bilo po registru tega tribunala v vojaških zaporih 4.451, oseb, ki so bile ali obsojene, ali pa puščene iz zapora. Vse te osebe so prestale v preiskovalnih zaporih in bile obsojene na vsega skupaj 25.596 let in 16 dni zapora, neračunajoč pri tem preiskovalni zapor vseh tistih, ki so bili obsojeni na smrt.

V samem preiskovalnem zaporu je bilo 1.813 oseb, ki so tu prebile vsega skupaj 137 let ali pa vsak poedinec približno 27 dni, nakar je bil izpuščen ali pa odpeljan v internacijo.

Zaporno kazen so obsojenci prestajali izključno izven Slovenije, v zaporih notranje Italije.

Teroristični namen sojenja italijanskega vojaškega tribunala sledi tudi iz dejstva, da je to sodišče uprizarjalo masovne procese. Tako je bilo procesu 25. februarja 1942. 69 obtožencev, 19. marca 1942. 32 obtožencev, 19. julija 1943. 46 obtožencev, 27 julija 1943. 19. obtožencev, 30. julija 1943. — Lipovšek in tovariši — 54 obtožencev, 30. julija 1943. 16 obtožencev, 24. februarja 1943. 21 obtožencev, 11. 8. 1943. 72 obtožencev, 13. 5. 1943. 63 obtožencev.

Iz večine sodb je razvidno, da so obtožence dolžili pripadnosti prevratni združbi, izvrševanja prevratne propagande, sodelovanja v oboroženih tolpah in napadih na vojake in vojaške objekte, vse v smislu ducejevega razglasa.

Kot člane prevratne družbe in propagandiste so obdolžili pa tudi obsodili brez izjeme somišljenike osvobodilnega pokreta, dočim so kot pripadnike oboroženih tolp in napadalce na vojaštvo obdolžili vse aktivne borce za svobodo slovenskega naroda, to je partizane, čeprav jim je po mednarodnem pravu in priznanju zaveznikov, ki je bilo javno razglašeno pripadal značaj bojujoče se redne vojske.

Kot primer fašistične sodbe — teh in takih je ogromno število — navajamo smrtno obsodbo, izrečeno nad Tomšičem Antonom, ki je bil obsojen na smrt zaradi pripadnosti prevratni združbi in zaradi prevratne propagande, dočim so bili ostali njegovi tovariši obsojeni na visoke zaporne kazni. Ravno iz te sodbe sledi očita tendenca iztrebiti Slovence in uničiti vse, ki so drugačnega mišljenja, zlasti vodilne intelektualce.

Poseben primer krutosti in krvoločnosti italijanskih sodnikov je sodba z dne 25. februarja 1942. — Krašovec in tovariši — takozvani «preserski proces». Od 69 obtožencev je bilo na tem procesa 28 obsojenih na smrt, vsi ostali pa z malimi izjemami na dosmrtno ječo ali na visoke zaporne kazni. Ta proces je bil tipično terorističnega značaja, in primer macchiavellistične justice. Vseh 69 obtožencev (z malo izjemo je bilo obsojenih brez sleherne stvarne podlage in kljub dokazanemu alibiju samo ne temelju priznanj, ki so jih izsilili od njih z mučenjem in obljubami med policijsko preiskavo in so bila pozneje pri sodni preiskavi in na javni razpravi kot izsiljena preklicana. Lichtenbergovi, kot ovaduhi v procesu, so bili le formalno in na videz obtoženi, in s tem le zaščiteni po Italijanih.

Nepravičnost in krutost sodbe v preserskem procesu» nam z vso jasnostjo osvetljuje izjava bivšega ravnatelja jetnišnice za časa italijanske okupacije, ki mu je glavni obtoženec Miklavič povedal, da je v času, ko se je senat vojaškega sodišča posvetoval, prišel k njemu iz posvetovalnice oficir, ki ga je pozval, naj on in še tri je ali štirje njegovi tovariši priznajo, da so bili udeleženi pri napadu na preserski most, ker bodo v tem primeru le Miklavič in še trije ali štirje obsojeni na smrt. Če pa tega ne bi priznali, bo mnogo smrtnih obsodb. Miklavič, in ostali obtoženci, niso tega priznali. In zato je bilo toliko smrtnih obsodb.

Zločinski postopek italijansko fašističnega vojaškega sodišča v Ljubljani jasno sledi iz dejstva, da to sodišče po kapitulaciji Italije, vkljub določbam kapitulacije, ni izpustilo na prosto političnih zapornikov iz svojih ječ v Ljubljani, temveč jih hlapčevsko izročilo Nemcem in nemškemu gestapu. Marsikoga od teh kot npr. Kuharja Lovra, Tabernika in druge so potem Nemci odpeljali v internacijo v Nemčijo. Teh zapornikov je bilo 261 moških in 83 žensk vsega skupaj.

V vseh obsodbah je bilo izrečeno tudi, da so obsojenci dolžni povrniti stroške sodnega postopka, kakor tudi vse stroške vzdrževanja v zaporih. Kaj to pomeni pri obsodbah na skupno trajanje 25.596 let in 16 dni za okupirano slovensko ozemlje, ki je štelo nekaj čez 300.000 ljudi ni treba posebej dokazovati in razlagati. Vsakdo bo razumel, da bi to pomenilo popolno gospodarsko uničenje Slovenije.

Vsi člani vojaškega tribunala italijanske vojske v Ljubljani, so kot vojni zločinci v smislu haaških konvencij iz l. 1907 odgovorni kot pomočniki oziroma kot izvajalci sistematičnega terorja, ubojev in pokolja ter kot uzurpatorji suverenih pravic za časa vojne okupacije. Zahtevali bomo od zaveznikov njihovo ekstradicijo, da bodo odgovarjali pred našim ljudstvom za zločinstva, ki so jih nad njim izvršila.

KRATKE VESTI

Tabris. Narodna vlada iranskega Azerbejdžana je sklenila, odpreti v mesecu marcu univerzo v Tabrisu. To bo prva univerza v zgodovini iranskega Azerbejdžana. Imela bo medicinsko, poljedeljsko in pedagoško fakulteto.

Rim. List «Momento» poroča, da je milanska policija aretirala člana podtalne fašistične tolpe, ki jo je vodil duhovnik Blondino. Prav tako je tudi zaplenila velike količine orožja.

Varšava: V Lublinu je bil postavljen spomenik junaškim častnikom in vojakom Rdeče armade, ki so padli v borbi za osvoboditev Poljske.

Praga. Češkoslovaški minister za trgovino je izjavil na tiskovni konferenci, da francoski delničarji velike Škodove tovarne ne morejo pričakovati odškodnine.

Tokio. Japonska vlada barona Snidehare je v smislu povelja generala Mc. Arthurja o čiščenju v vladnih krogih, ki prizadene skoraj vse člane vlade, odstopila.

Varšava. General Borut Spiechowitz, znan poljski voješki poveljnik v tujini, se je vrnil iz Anglije v domovino. Generala je sprejel maršal Rola Zymierski, ki mu je poročal o svojem bivanju v tujini.

FAŠISTIČNI OKVIR

Prvi pogoj, ki ga je maršal Tito postavil za zboljšanje odnošajev med Jugoslavijo in Italijo je, da Italija prizna, da je bila Jugoslavija žrtev osvajalnega napada Italije, ki je Jugoslaviji prizadejal ogromne žrtve in škodo.

Kako globoko se je fašistična miselnost zagrizla v italijansko javno življenje, in kako hudo je današnji Italiji priznati ta nesporna dejstva, nam kaže članek, priobčen 3. januarja v milanskem listu «Osservatore» pod naslovom «Mi in Jugoslavija», ki skuša «objektivno in jasno» odgovoriti na vprašanje odnosov med Jugoslavijo in Italijo.

«Iz vojaških in političnih nujnosti vojne, ki sta jo podvzeli Nemčija in Italija, je prišlo do vdora in okupacije Jugoslavije; ocenjevati nujnost pomeni, presojati samo vojno, kar pa presega naš okvir».

To naj bi bila prva «objektivna» ugotovitev. Jasno je, da s tako objektivnostjo ne pridemo daleč. Če sprejmemo kot izhodišče trditev, da «ocenjevanje vojne same presega naš okvir», ko gre vendar predvsem za to, da se zavzame odločno stališče do fašistične osvajalne vojne, potem je vse ostalo samo ob sebi umevno «vojaška in politična nujnost». Če Italiji to ni všeč, je samo zato, ker je njen okvir» še vedno dosledno fašističen, ki z majhnimi častnimi izjemami daje ton vsemu italijanskemu tisku. Ves italijanski tisk torej noče ocenjevati fašistične roparske vojne, ker to presega njegov okvir. Vzamemo na znanje in nadaljujemo.

Izhajajoč iz teh «vojaških in političnih nujnosti vojne», opravičuje pisec članka vse, kar je italijanska vojska počenjala v Jugoslaviji. Raskosali so državo in zločinsko izrabljali umetno zasejano sovraštvo med narodi, požigali vasi in mesta, streljali partizane in talce, deportirali prebivalstvo itd. itd.; vse to ker so se morali «zateči k edinim sredstvom, ki so jim bila na razpolago, k vojaski in politični akciji»; pri vsem tem barbarskem divjanju so se italijanski vojaki posebno odlikovali v neubogljivosti pri vršenju svojih povelj, da si zaslužijo pohvalo s strani naših poveljstev.»

Tu se «objektivnost» spremeni v višek predrznosti in nesramnosti. Postavljati slične trditve, rogati se v obraz resnično kulturnemu človeštvu, dati si pred omikanim svetom legitimacijo cinizma in dokazati na ta način, da je ob vsaki priliki poudarjena dvatisočletna kulturna tradicija italijanskega naroda samo plašč, pod katerim hoče današnja Italija tihotapiti blago fašističnega izvora. Dediščino dvatisočletne kulturne tradicije italijanskega naroda, bo morda v kratkem prevzelo italijansko delovno ljudstvo, nikakor pa si ja ne more lastiti današnja uradna in neuradna Italija.

Današnja Italija, ki smatra, da ocenjevanje fašistične roparske vojne presega njen okvir, bi v istem okviru z vso silo nadaljevala pot, ki so jo italijanskemu fašizmu prestregli svobodoljubni narodi, če bi ji Združeni narodi prepustili le košček naše primorske zemlje ali Trata.

Enotni sindikati podpirajo najširše ljudske plasti

Seja pokrajinskega plenuma Enotnih sindikatov

10. t. m. se je vršila seja pokrajinskega plenuma Enotnih sindikatov, na kateri so razni referenti podali svoja poročila o delovanju v letu 1945. Predsednik pokrajinskega odbora Enotnih sindikatov je dal obširnejše poročilo, v katerem je v glavnem orisal uspehe in težave dela Enotnih sindikatov, posebno odkar se tu nahaja anglo-ameriška vojaška uprava. V tej dobi so namreč spet oživele reakcionarne institucije, v sindikalnem življenju pa Julijski sindikati, ki razdirajo enotno fronto delovnega ljudstva in ustvarjajo razdor med Slovenci in Italijani.

Tajnik Ivan Bukovec je podal po referatu predsednika Semilia svoje obširno poročilo, v katerem je poudaril, da so organi Enotnih sindikatov sledili načelom neomajnega podpiranja širokih ljudskih plasti Slovenskega Primorja in Trsta za dosego prave, demokratične ljudske oblasti. Vodili so oster boj za popolno uničenje in izkoreninjenje fašizma, proti slehernemu šovinizmu, za prijateljsko sodelovanje med slovenskim in italijanskim ljudstvom na tem ozemlju, za izboljšanje gmotnih razmer delavcev in nameščencev na tem ozemlju. Vršili so vsestransko delovanje v prid kulturnega napredka delovnega ljudstva.

Tov Bukovec je tudi omenil delovanje šovinističnih Julijskih sindikatov, ki obtožujejo Enotne sindikate, da se mešajo v politiko in da delujejo izključno le v interesu ene politične skupine. Oni želijo omejiti delo sindikalne organizacije le na gospodarsko udejstvovanje, ker vidijo v sindikatu novega kova nevarnost prebujenja širokih ljudskih množic.

«Taki gospodje brez dvoma želijo, da bi se sindikalne organizacije omejile le na akcijo gospodarskega značaja, kot je vprašanje mezd in odnosov med delovno silo ter delodajalci. Skušajo popolnoma nevtralizirati vsako težnjo, ki bi bila v zvezi z vprašanjem razredne borbe in nadvlade finančnega kapitala. Pri tem hočem še omeniti, da v kolikor se nismo napravili, moramo napraviti odločen konec z vezmi, ki spominjajo na sindikalistično in reformistično linijo, kateri sledijo lahko samo sindikalne organizacije starega oportunističnega kova, ki delujejo v interesu kapitala».

Nadalje ugotavlja v svojem referatu, da je bil napravljen odločen korak naprej od maja do konca tega leta. Najvidnejši dokaz tega napredka je med drugim tudi število 70.000 organiziranih članov. Četudi same številke ne morejo odločati o uspehu določene organizacije, vendar so tudi one značilen dokaz njene moči. Nato je tajnik poročal o splošni organizaciji Enotnih sindikatov v Trstu in Slovenskem primorju.

Sindikalni pokret v Julijski krajini ima tri oblike: sindikalni pokret v industrijskih centrih, na deželi in med kmečkim delovnim ljudstvom. Središče vsega delavskega gibanja, borb in naporov delovnega razreda za uveljavljanje njegovih teženj je bil ravno Trst. Kljub temu, da razbijaški Julijski sindikati uživajo podporo strank tržaškega CLN-a, imamo danes v Trstu včlanjenih 33.000 delavcev in nameščencev. Tu je delavstvo zelo odporno proti razbijaškim sindikatom, kot primer pa navaja ladjedelnico Lloyd, kjer imajo Julijski sindikati vsega skupaj 5 članov.

Posebno pažnjo je posvetil tov. Bukovec vzgoji sindikalnih kadrov. Zavedati se moramo, da je danes Julijska krajina presekana na dva dela in da se naše sindikalno delo temeljito razlikuje od sindikalnega pokreta v coni B. Zavedati se moramo dejstva, da je naša sindikalna organizacija, organizacija revolucionarnega tipa, ki ima za cilj razredno borbo in dosego demokratične ljudske oblasti, katero so dosegle že danes najbolj napredne dežele Balkana in vzhodne Evrope. Za ta cilj se tudi danes bori delovno ljudstvo srednje in zapadne Evrope. «Borba za ljudsko oblast pomeni tudi pripravljanje za prevzem take oblasti, da bi bile naše organizacije tudi potem kos zgodovinskim nalogam, ki jih bodo široke ljudske množice poverile sindikalnim organizacijam». V tem smislu so se ustanovile tudi sindikalne slovenske in italijanske šole, v tem smislu delujeta tudi dva sindikalna lista, italijanski «Unità operaia» in slovenski «Primorska delavska enotnost».

Nato je tov. Vojmir govoril o nalogah kulturno-prosvetnega dela Enotnih sindikatov. Poudaril je potrebo po predavanjih in sestankih delavstva, na katerih bi obravnavali najvažnejše probleme sindikalne prirode.

Tov. Muslin je nato podal izčrpen referat o stanju zadružništva in kmečkega vprašanja, posebno pa vprašanja furlanskih kolonov. Furlanski koloni se z vso odločnostjo borijo proti ostankom fevdalnega sistema v poljedelstvu in terjajo pravičnejšo razdelitev pridelka, ali pa popolno ukinitev dajatve. Opaža se, da delovanje kmečkih ustanov lastniki in ZVU, ki se oslanja na italijanske zakone iz leta 1943., precej ovirajo.

Zastopnik slovenskega sindikalnega tiska je podal kratko poročilo o dosedanjem delovanju in uspehih na tem polju ter o uvedbi sindikalnih predavanj na tržaškem radiu.

Po živahni diskusiji, se je seja zaključila.

V coni B je omogočen mladini italijanske narodnosti popolen razvoj v materinem jeziku

Nasprotno trditvam italijanskih šovinističnih in reakcionarnih krogov polaga ljudska oblast v coni B največjo skrb italijanskemu šolstvu. Dokaz temu je ustanovitev mnogih italijanskih šol v krajih, kjer živi le nekaj italijanskih družin, v krajih kjer je ogromna večina prebivalstva slovenske narodnosti. Tako italijansko šolo v Št. Petru na Krasu in v Postojni povsem redno obiskujejo sinovi raznih nameščencev, uradnikov in železničarjev.

Kjerkoli je ljudstvo izrazilo željo so odprli nove italijanske šole. V Piranu so ustanovili nižjo gimnazijo, podobno v Izoli. V Kopru redno poučujejo na humanistični gimnaziji, na meščanski šoli («Avviamento») in na osnovni šoli, ki ima 25 razredov. Enake šole so tudi v Piranu in Izoli.

Mesta v šolah so dobili vsi oni učitelji in profesorji, ki so za to zaprosili. Da bi lahko vse zaposlili, so bili odprti novi razredi ali paralelke. Šolski prostori so dobro zakurjeni. Dijaki ne čutijo nikakih omejevanj pri študiju.

Nekateri povprašujejo zakaj ni bila odprta tudi mornariška šola v Kopru. Pri tem se zaganjajo proti ljudski oblasti, češ da je kriva, ker na tej šoli ni pouka.

Da bi razjasnili tudi to vprašanje, bomo navedli nekaj podatkov. Ravnatelj šole je nekdaj dejal, da šole ni mogoče odpreti, kajti «Ente nazionale per l'educazione marinara» s sedežem v Rimu ni dal na razpolago nikakega kredita. Šola je bila torej pod neposrednim vodstvom ustanove v Rimu, ki ni smatrala za potrebno šole odpreti in finančno podpreti. Ljudske oblasti v okraju Koper ni nobeden zaprosil za otvoritev šole. Vedeti pa moramo tudi, da so zlasti zadnja leta obiskovali šolo le nekateri dijaki iz raznih pokrajin italijanskega kraljestva, ker drugih ni bilo.

Poleg tega se nahajata v Kopru tudi italijansko šolsko nadzorništvo in italijanska kulturna komisija, ki imata jurisdikcijo v celokupni coni B Slovenskega Primorja.

Torej naj se italijanski šovinistični krogi, ki v Trstu dvigajo vik in krik, češ da oblast v coni B preganja ali duši italijanstvo, sprijaznijo z dejstvom, da ljudska oblast ščiti in bo tudi vnaprej ščitila vse italijansko kulturno prosvetno delovanje. Ti šovinisti naj prenehajo z nesmiselnim klepetanjem, ker je že zadnji čas za to.

Seja okrajnega plenuma SIAU za koprski okraj

Preteklo nedeljo se je vršil v Izoli sestanek koprskega okrajnega plenuma SIAU. Živahne razprave so se udeležili tov. Balbi, Lenčka Bubnik in drugi. Po podanem političnem referatu so razpravljali o okrepitvi ljudske oblasti, ciljih SIAU-ja in predvsem o čisto praktičnih problemih, kot so prehrana, čpuracija in drugo. Poudarili so tudi važnost našega tiska. Na koncu so prisotni izvolili novo okrajno tajništvo ter poslali resolucije maršalu Titu, tov. Kardelju in ustavodajni skupščini. V njih so zahtevali priključitev Julijske krajine k Jugoslaviji ter izrazili odobravanje novi ustavi.

Okraj Sežana „Za našega dijaka"

Požrtvovalno ljudstvo sežanskega okraja se dobro zaveda pomena akcije «Za našega dijaka» in je z veliko požrtvovalnostjo priskočilo na pomoč našemu revnemu dijaku ter pričelo nabirati prispevke v živilih in denarju. Prvo poročilo o tej akciji je že bilo svojčas objavljeno v «Primorskem dnevniku». Do tedaj so nabrali 43.948 lir denarja, 11.20 q krompirja, 127 kg fižola, 31 kg moke, 21,30 kg ječmena, 1,5 kg testenin, 13 jajc, 1 kg masla in 4 komade jedilnega pribora.

II. poročilo pa je sledeče:

Lokev je prispevala 9.384 lir v denarju, 35 kg krušne moke in 12 kg graha. Dane 620 lir, Plešivca 384 lir, Sepulje 335 lir, Krajna vas 733 lir, Dobravlje 1.930 lir, Avber 790 lir v denarju, 26 kg krompirja in 5 kg fižola, Merče 830 lir, Štorje 100 lir, Skopo 560 lir, Kopriva 1.040 lir, Lokev AFŽ 4.000 lir, Vrhovlje 160 lir, Orlek 500 lir, Repentabor 1045 lir, Sežana 5.000 lir, Kopriva 1.693 lir, 15 kg krompirja, 29 kg fižola in 13 kg ječmena; Voglje 1.040 lir, 20 kg krompirja, 4,5 kg fižola, 2 kg ječmena, Žirje 11,75 kg krompirja, 3,80 kg fižola in 3,25 kg ječmena. Veliki Repen pa 95 kg krompirja. Poleg tega so še darovale v denarju, tovarišica Pegan Rada od PNNO-ja 100 lir, Milič Ivana 100 lir ter Marija Tavčar iz Orleka 100 lir v počastitev spomina padlega Milana Zlobca.

Mladinski koncert

Otroški zbori iz Barkovelj, Sv. Ivana in Škednja prirede v nedeljo dne 13. januarja točno ob štirih popoldne svoj mladinski koncert v dvorani «Narodnega doma» pri Sv. Ivanu.

Bivši miličnik - oproščen

Včeraj se je na porotnem sodišču vršila razprava proti Silli Pietru, vojaku «Milizia territoriale» v po 8. septembru 1943, ker je od tožen je sodelovanja z okupatorjem po 8. septembrom 1943, ker je od 2. 5. 1944 do aprila 1945. kot vojak «Milizia territoriale» sodeloval pri štirinajstih protipartizanskih ofenzivah. Obtoženec je pri preiskavi vse priznal, na razpravi pa zanikal vse svoje dosedanje podpisane izjave. Na podlagi tega je javni tožilec Ferluga ob upoštevanju vseh olajševalnih okolnosti predlagal zaporno kazen štirih let in štirih mesecev. Kljub temu je sprejelo sodišče tezo branilca Turole in obtoženca oprostilo zaradi pomanjkanja dokazov. Na razpravi so bile samo tri priče, vse v prid obrambe, vendar se tudi one v nekaterih izjavah — podobno kot obtoženec — niso strinjale s svojimi prejšnjimi, v preiskavi danimi izjavami.

Predsednik sodišča je bil Roatti.

Po strogih obsodbah dveh neuravnoteženih žensk v zadnjih dveh, čisto nepolitičnih primerih, je to prvi primer resnično očitnega kolaboracionizma — in zopet smo doživeli oprostitev! Glede na predzadnja dva primera strogosti lahko ugotavljamo, da vzroka čudne prizanesljivosti v primerih resničnega kolaboracionizma ne moremo iskati niti v kakšni mehkosrčni humanosti. Le kaj tiči potem za vsem tem?! Eno je gotovo: kolaboracionisti se imajo od tega sodišča najmanj bati!...

Slovensko narodno gledališče za Trst in Primorje,

bo gostovalo v nedeljo 13. t. m. v Kopru in Valdoltri in sicer s predstavami: v Kopru, v gledališču S. Chiara, ob 15. uri, Golarjeva: «Vdova Rošlinka», ob 20. uri Benedettijeve: «Rdeče rože», v Valdoltri v senatoriju ob 20. uri Zupanov: «Andante patetico».

Vsem državnim in javnim uslužbencem

V Trstu se je ustanovil Odbor uradnikov in nameščencev državnih uradov in javnih ustanov, ki so bili po fašističnem režimu odpuščeni, ali pa so se sami zahvalili na službo zaradi političnih razlogov.

Naloga odbora je, zbrati osebne podatke vseh teh političnih preganjencev z namenom, da čimprej predloži pristojnim oblastem skupno reklamacijo za priznanje moralnih in materialnih pravic kot pokojnine, odplačilo posameznih odškodnin, namestitev v službo.

Opozarjamo neposredno prizadete in upravičence, kot: vdove, mladoletne otroke, da se ravnajo po navodilih, ki bodo razglašeni v pokrajinskih časopisih.

Ustanovni zbor Dijaške Matice

Ponovno opozarjamo, da bo v nedeljo 13. t. m. ob 9. uri v kinodvorani stavbe v ulici Carducci 6 v Trstu ustanovni občni zbor Dijaške Matice.

Dijaška Matica bo osrednja organizacija dijaške podporne akcije. Vsem mora biti pri srcu naš dijaški naraščaj. Zato vabimo tovariše in tovarišice, da se udeležijo ustanovnega občnega zbora in tako pripomorejo k uspehu prizadevanja za naraščaj slovenskih izobražencev.

Jutranji dnevnik „La Voce del popolo"

Organ Slovansko - italijanske antifašistične zveze za Julijsko krajino bo objavil v prihodnjih dneh začenši s 15. t. m. popoln seznam vseh oseb v pokrajini (3218), ki so jih svoje dni zaprli v zloglasno rižarno Sv. Sabe s pomočjo nacifašističnih biričev.

Vse to z namenom, da bi omogočili s pomočjo podatkov, za katere naprošamo prebivalstvo, da nam jih pošlje v čim večjem številu, ugotoviti točno ime in število žrtev.

Pošljite vse podatke na naslov: Okrožni odbor SIAU, Trst trg Ponte Rosso 2, tel. 6040.

«La Voce del popolo» se prodaja v vseh tržaških časopisnih prodajalnah.

Tržaški MOS se zahvaljuje za novoletne čestitke

Tržaški MOS in posebno njegov predsednik dr. Pogassi sta prejela za Novo leto veliko število čestitk od ljudskih organizacij in posameznikov iz vsega mesta in vseh slojev. Posebno številne so bile čestitke naših delavcev v tovarnah in posebno ladjedelnicah.

Tržaški MOS se tem potom najprisrčneje zahvaljuje in tudi sam pošilja čestitke v trdem prepričanju, da bo leto 1946 prineslo uresničenje želja našega ljudstva.

«Lov na tune» v radiu

Nocoj ob 19.30 oddaja tržaški radio slušno igrico «Lov na tune», ki jo je spisal član Narodnega gledališča za Slovensko Primorje in Trst tov. Just Košuta. Slušna igrica je spisana v narečju in se bo oddajala na splošno željo sedaj že drugič v tržaškem radiu. Sodelujejo tovariši Sila, Belizar Sancin, Batič in Vrabčev komorni zbor.

Opozarjamo na to naše ljudstvo, ki ima priliko poslušati oddaje tržaškega radia.

USTANOVIMO ZADRUGE REJCEV MALIH ŽIVALI

Prebivalstvo naše pokrajine (izvzemši mest) pretežno tvorijo mali gospodarji, ki so odvisni tudi od dela izven same kmetije, bodisi kot rokodelci, ali pa delavci pri javnih ustanovah. V tržaški okolici, na spodnjem Krasu, v miljskem okraju in deloma tudi v sežanskem okraju so si ljudje pomagali tako, da so razen obdelovanja svojega zemljišča hodili tudi delat v Trst, Milje, Tržič ali nabrežinske kamnolome. Mnogi so si poiskali zaslužka pri večjih gospodarjih ali pri krajevni industriji odnosno obrtništvu.

V primeru gospodarske krize in pomanjkanja dela pa so bila vedno taka gospodarstva najprej in najobčutnejše prizadeta, ker so bili njih lastniki od zaslužek, s katerim so si pomagali.

Podobno stanje malih gospodarjev ni samo pojava v naših krajih, ampak tudi povsod po svetu. Zaradi tega so se pojavili razni poizkusi, kako pomagati malim gospodarjem, da bi se lahko tudi na svojih malih posestvih stalno zaposlili z uvajanjem raznih pomožnih gospodarskih panog, izvedljivih v takih obratih.

Ena od takih panog bi bilo perutninarstvo. Smotrno gospodarstvo zahteva, da bi gojili le zbrane in preizkušene vrste, torej take, ki bi bile dobre jajčarice, ali ki bi dajale dobro meso in puh. Gojitev perutnine bi se morala vršiti po vseh predpisih sodobne kokošjereje. Vse to se doslej ni izvajalo, ker posamezniki za tako smotrno rejo niso imeli potrebnih sredstev.

Trst sam je velik potrošnik perutnine. Zato ne bi bilo napačno, začeti takoj misliti na to gospodarsko panogo na zadružni osnovi, s čemer bi bila omogočena nabava umetnih valilnikov. Doba podlaganja jajc je tu in bi bilo potrebno čim prej začeti z delom.

Druga taka stvar je zajčjereja. Tudi ta panoga je zelo plodonosna, če je le na dobri gospodarski osnovi. Do sedaj zajčjereja ni imela vidnejših uspehov, ker so bili zajčjerejci neizkušeni. Zajčjerejci so navadno zajce, ki so zelo občutljivi, imeli v nezdravih prostorih, največkrat v živinskih hlevih, da so se sami hranili ob živini. Poleg tega so bili izpostavljeni udarcem živine, a mladiči napadam mačk, podgan in psov.

Redki zajčjerejci pa so bili, ki so si napravili zajčnike po predpisih sodobne zajčjereje. Mnogokrat tudi slabo so izbirali pasme ali križanja. Ustrašili so se prvega neuspeha in rejo marsikdaj opustili. Merodajni činitelji so se premalo zanimali za razvoj tako plodonosne reje. Zato tudi ne moremo pri nas govoriti o kaki zajčjereji v onem smislu, kakor v drugih gospodarsko bolj razvitih in naprednejših pokrajinah, čeprav so za nas pogoji v marsičem boljši kot drugje ker je krme dovolj, prostora tudi, trg za oddajo je tudi tu, manjka samo pobuda, organizacija in vodstvo.

Vzemimo samo primer reje angorskih kuncev in koristi, ki nam nudi. Štirje kunci dajo 1 kg dlake. Iz tega dobi rejec lahko 1,1 m blaga. Osem kuncev da že blago za eno moško obleko in to v enem letu. Poleg tega ostaneta še krzno in meso. Kožice kuncev se uporabljajo tudi v usnjati galanteriji. Iz kožic se delajo ročne torbice in rokavice. Uporabljajo jih tudi pri vezavi knjig itd.

Z razširjenjem umne reje kuncev bi se lahko osnovali še drugi obrati, ki bi predelovali kože in izdelovali gornje predmete. Postavila bi se predilnica in tovarna za izdelavo usnjatih izdelkov, kakor tudi predelovalnica mesa in podobno.

Poleg kuncev bi se lahko uvedla tudi reja drugih malih živali, ki so ravno tako plodonosne kot kunci.

Za to je potrebno strokovno vodstvo in mali kapital. Vse drugo bi poedinec že imel, ker za začetek ni potreben velik kapital, toda težje je s strokovnim vodstvom. Po nekod so si mali gospodarji pomagali tako, da so se organizirali v zadruge ter ustanovili farmo malih živali. Podobne sedaj uvajajo na Dolenjskem. Tej zadrugi stoje na strani narodne oblasti in jo vsestransko podpirajo. V takih farmah se odgajajo in izbirajo vrste malih živali, ki se potem delijo rejcem po vaseh. Tu pripravljajo predpisane kletke, ki jih ravno tako prodajajo zadružnikom. Poleg tega upeljujejo tu rejce v rejo in jim nudijo potreben pouk ter strokovne nasvete.

Zadruge prav tako tudi skrbe, za strojenje kož, za prejo volne, dalje za čim ugodnejšo prodajo dlake, preje, kožic, krzna, nenja, usnjenih izdelkov in mesa. Dobra zadruga z delavnimi člani si lahko oskrbi sama vse potrebno za prej strojenje itd., in tako rejcu ni treba dajati zaslužka še drugim, tem več prodaja potom zadruge na tr namesto polizdelkov dovršene delke in z tem neprimerno povečd dobiček.

To kar je mogoče drugod, je mo goče tudi pri nas! Ali niso potreb pri nas ravno tako kot drugod?

Ustanovitev takih zadrug mor občutno prispevati dohodkom poc meznikov, kakor tudi vasem in okrajem. Gospodarska obnova, stavljena na zadružno osnovo, p stavlja največje jamstvo za sn treno delo ter ima zato tudi svoj prihodnost. Ljudska oblast, ki mo ra biti na vsak način uveljavljena pa bo tudi brez dvoma podpirala ta gospodarski sektor pri splošn ureditvi naše dežele.

Zato je potrebno, da o tem razmišljajo in razpravljajo prebivalc na vaških zborih in seveda tud konkretno sklenejo ter sklepe izvršijo.

Odg. urednik DUSAN HRESCAN

OD TRIGLAVA DO JADRANA

Sprejem otrok v gluhonemnico

Gluhonemnica v Portorožah v Istri sprejema telesno in duševno zdrave, gluhoneme otroke slovenske narodnosti iz vsega Slovenskega Primorja. Predvsem novince od 6. do 12. let starosti, nato pa tudi vse one gluhoneme otroke, ki so bili primorani do sedaj obiskovati italijanske gluhonemnice (od drugega do vštetega petega razreda). Za dohod v Portorože uporabite avtobus, ki vozi iz Ljubljane v Izolo, dalje tovorni avto, ki prevaža ljudi dvakrat dnevno iz Pirana v Trst in nazaj ter barko, ki odhaja iz Trsta izpred ribarnice okoli 11. ure dopoldne. Vsa podrobna pojasnila in navodila dobite pri okrožnih in okrajnih NO odborih ter upravi gluhonemnice.

Medsebojna pomoč

Tovariška medsebojna pomoč spada med glavna prizadevanja naših naprednih organizacij po industrijskih obratih. Lep primer takšne nove in zares napredne miselnosti so dali poleg drugih tudi delavci ladjedelnic San Rocco. Organizirali so medsebojno pomoč s posebnim fondom, ki prične delovati od 5. t. m. S tem fondom bodo pomagali vsem onim, ki bodo bolni več kot 10 dni, ker sam prispevek bolniške blagajne našemu delavstvu ne bi zadostoval niti za najnujnejše zadeve. Po dosedanjih opazovanjih se je delavstvo stoodstotno odzvalo tej iniciativi.

Gorica

Obvestilo

Mestno županstvo v Gorici obvešča, da bodo vsi tisti, ki imajo ali želijo dobiti dovoljenje za shranjevanje ali čuvanje koles na javnih ali zasebnih prostorih, morali imeti posebno policijsko pooblastilo, ki ga bo izdalo Nadzorništvo civilne policije Julijske Benečije.

Tisti, ki že izvajajo to opravilo in imajo za to začasno dovoljenje, se morajo zglasiti pri nadzorništvu do 31. januarja 1946.

Za shranjevanje ali varstvo kolesa se ne sme zahtevati več kot 2 liri za eno uro in 3 lire, če traja več kot eno uro.

Navedena tarifa pa velja samo podnevi. Od 7h zvečer dalje se sme tarifa zvišati na 5 lir.

Pooblaščenci morajo imeti vedno na vidnem mestu tablico, na kateri je označena tarifa.

Najdeni denar

Poveljstvo mestne policije obvešča, da se v blagajni občinskega ekonomata hrani nekaj denarja, ki sta ga neznani osebi izgubili na ulici.

Kdor more dokazati, da je denar njegov, naj se zglasi na policiji.

Prireditev v Komnu

«Zveza primorskih partizanov» — sekcija Komen —, bo imela v nedeljo 13. t. m. ob 15. uri, v Komnu v «Mladinskem domu» prireditev s petjem, recitacijami, prizori in prosto zabavo.

Na to prireditev pridejo garibaldinci iz Trsta, Gorice in Tržiča. Vabljeni so bivši partizani ter ostalo ljudstvo.

Prireditev v Štorjah

Prosvetno društvo «Iskra» v Štorjah priredi dne 13. t. m. ob 15 uri zabavo s plesom, šaljivo pošto in srečolovom. Orkester: «Veseli veter». Vabljeni vsi!

Komemoracija za padlim tovarišem

Zveza primorskih partizanov vabi vse partizane h komemoraciji za padlima tov. Vidali Lorenzom in Oscarjem, ki bo v nedeljo 13. t. m. ob 10. uri v gledališču Tartini v Piranu. Tovariša Vidali so SS-ovci umorili v rižarni pri Sv. Soboti v Trstu. Prevoz do Pirana bodo opravljali čolni, ki bodo odšli iz pomola Pescheria.

TRST

SIAU Škorklja

Opozarjamo članstvo, da bo predavai nocoj ob 20. uri tov. Maurovič. Prosimo za točnost.

Jutri kot navadno, prosta zabava v obeh dvoranah.

Sestanek v Rocolu

Prosvetno društvo «Franjo Marušič» v Rocolu vabi vse člane na sestanek, ki bo v nedeljo 13. t. m. ob 5. uri v društveni dvorani pri «Lovcu».

Članom kmetijskih nabavnih in prodajnih zadrug

Kmetijska nabavna in prodajna zadruga z. o. j. v Trstu opozarja vse svoje člane, naj vprašajo terenske referente, kdo si želi nabaviti trte, umetna gnojila, sadna drevesa, semena, semenski krompir in pluge. To naj čimprej store, z navedbo vrste, števila in količine potrebnega.

Zabavni večer

V nedeljo 13. t. m. ob 18.30 bo na odprtem prostoru bivše šole v Cologni, zabavni večer, ki ga prireja Odbor antifašistične mladine za Rojan.

Prehrana

Marmelada. Sefe prehranjevalnih uradov pri vseh občinah pokrajine (izvzemši mesto) vabimo na pokrajinski urad za razdeljevanje, kjer bodo dvignili potrebne odrezke za marmelado.

Dobra srca

Namesto cvetja na grob pokojnega Oskarja Skrjanca, padlega borca, daruje sorodstvo: Kocjan Rafael in Marta 500 lir, družina Čač-Skrjanc 400 lir in Kalc Anton 100 lir za partizanske sirote v Bazovici.

Tajnica AFŽ Marija Kralj je na Silvestrovo darovala 375 lir za «Našega dijaka».

Poizvedbe

Kdor bi kaj vedel o ZGUR FRANCU, roj. 1916, avgusta 194 v Lariši, Grčija, meseca septem 1944 pa interniran v nekem tab šču v okolici Beograda, naj p nagradi sporoči družini Zgur, L ce 53, pošta Št. Vid pri Vipavi.

MALI OGLASI

KISLO ZELJE, prvovrstno, v sod čkih, naprodaj, Skladišče Corso Cavour 4.

SUKNJE ZIMSKE IN DEŽNE PLAŠČE, blago za obleke moške in ženske dobite po najnižjih c nah v krojačnici Čič Cechini komp. Trst, Corso 2-II.

† V starosti 87 let je v Škednju preminul 10. prosincu

GRACIJAN STEPANČIČ

iz Temnice pri Komnu

Pogreb se vrši 12 t. m. ob 15 uri Škedenj, 12. januarja 1946.

Zapušča užaloščeno soprogo MARICO roj. GREGORIČ

ZAHVALA

vsem tistim, ki so se udeležili pr kopa našega nepozabnega

ERZETIČ UBALDA

partizana

Posebno zahvalo vaščanom iz va si Foni na Kobariškem, ki so tako požrtvovalno sodelovali pri iskanju groba. Zahvala tudi g. županiku iz Kozbane za poslovilni govor in kra jevnemu N.O.O.

Žalujoča žena in sin STANKO.

ZAHVALA

Vsem tistim, ki ste spremili na zadnjo pot našega nepozabnega

ANTONA MADRIČ

se najtopleje zahvaljujemo.

Gorica, 10. januarja 1946.

Žalujoča družina.

Vsem prijateljem in znancem naznanjamo žalostno vest, da nas je za vedno zapustil naš dragi očka, stari očka in tast

IVAN MALALAN

v starosti 61 let

Pogreb bo jutri v nedeljo 13 t. m. ob 15 uri iz hiše žalosti na Opčinah.

Žalujoči: sinovi: KAREL, s soprogo FANI, CELESTIN, s soprogo IVANKO, FRANC in STANKO; hčerki: MIMI por. PEČAR, s sop. STANKOTOM in DRAGICA; vnuki: ETI, FRANKO, MAGDA, NEVA, NADJA in ostalo sorodstvo.

Lahka mu domača zemlja!

Trst, Rim, 12. januarja 1946.

VINSKI KIS
vam nudi
KISARNA PLESNIČAR
zaloga v TRSTU, via Rismondo 4 - Telef. 8916
NAJNIŽJE CENE! NAJNIŽJE CENE!

KULTURNO - PROSVETNO DELO

Slovensko narodno gledališče za Trst in Slovensko Primorje

Režiser Ferdo Delak je tudi pri večerni predstavi, ki se je vršila istega dne, skušal dvigniti romantični dogodek «Desetega brata» nad vsakdanjo resnico z inscenacijo in z načinom svoje odrske priredbe. Tudi tu je položil vso težo na človeka in je odmaknil dogodke na odru nekoliko od časa in prostora in jim dal nek splošen, vednoveljaven pomen. Drugi del te njegove priredbe je preveč romantično oslađen. Morda bi bil bolje storil, če bi bil zaključil to delo s skupinskim nastopom, namesto z onim brezbesednim bežnim objemom med Manico in Lovrom in pa z obiskom na grobu desetega brata. Igra igralcev je bila vse skozi topla. Najmočnejša podoba je Martin Spak. Valo Bratina je dovršeno podal svojevrstnost te podobe, njegovo dobroto, njegovo robatost, njegovo žalost, njegovo sovražnost. Druga najmarkantnejša podoba je Krjavelj. Ta lik poživi celo dejanje, ga napravi pristnejšega in resničnejšega. Košič ga je popolnoma doživel. Njegovo kretanje, obnašanje, njegove geste, njegova mimika, njegov govor, glas, so nam realistično in do potankosti izdelano ter svojevrstno podali ta lik. Igra je bila vse skozi realistična tudi pri ostalih igralcih. Tiran in Rodoškova sta igrala toplo in resno Manico in Kvasa. Oba živita nekoliko odmaknjeno od družbe v svojem mladem, romantičnem svetu. V vsem tem je bila njuna igra pristna in prepričljiva. Sancinov Dolef je bil pa res pravi pravcati Dolef, zapiti strio, sicer dobričina, a ves prevzet od pijače, tako da se ne utegne zanimati mnogo za ostale dogodke. Bivši študent, ki se z ostankom ponosa spominja na svoja dijaška leta. Ravno tako so dobro podali svoje vloge Rado Nakrst kot Piškav, Just Košuta kot graščak, Belizar Sancin kot zdravnik. Tudi ostale manjše vloge, ki so jih podali Raztresen, Starčeva, Turk, Rakarjeva so dobre. Košičeva režija dobra.

Naslednjega dne, 3. decembra, so uprizorili Nikodemijev «Scampolo». Zamisel komedije je enostavna. V življenju meščanskih krogov zaide primitivno nepokvarjeno dekle s pravilno razvitim čustvovanjem, ki ga pa ne more spraviti v sklad z življenjem, ki jo obdaja. Zato živi sama zase svoje lastno življenje z neko prepričljivo otroško naivnostjo, ki pa že razmišlja in dela svoje sklepe. V svojem razvoju se pa pozneje znajde in se veže na inženirja Sacchija. Najizrazitejša podoba je seveda Scampolo sam. Ona ima svoj lastni značaj. Ostali značaji niso svojevrstni, ampak kažejo bolj tipične poteze. Vendar so znali igralci podati izdelane like. Igra je bila uravnovešena, tempo pravilen, režija zelo dobra. Iz vsega tega je zadihal kos življenja. Naslovno vlogo je igrala Vladoša Simčičeva. Izoblikovala je to čustveno, pošteno, odkritosrčno dekle v vsem do popolnosti. Popolnoma nas je prepričala s svojo igro. Boljšega Scampola si skoraj ne morem zamisliti. Prepričala nas je z preprostostjo svoje igre. Rado Nakrst je s svojo no izoblikuje svoje like, prestavil no izoblikuje svoje like, prestavil inženirja Sacchija, človeka, ki je nekoliko zdolgočasen in ki zaživi, ko se vplete v njegovo življenje to nepokvarjeno dekle. Pravilno stopnjuje svojo igro. Berninija je igral Modest Sancin. Tudi on je popolnoma ustrezal svoji vlogi, tako da je postala vloga resnična in dojemljiva. Ema Starčeva je bila zelo izrazita v kretnjah in govorih. Angela Sancinova je bila prisrčna mlada žena. Kar mi je zelo ugajalo, je bilo dejstvo, da so bile tudi manjše vloge izdelane do natančnosti. Izboren neznaneo je bil Raztresen, ravno tako sem bil zadovoljen s Fišerjem kot natakarjem. Košičev učitelj, skromen človek, človek z omejenimi zahtevami do življenja, katerega je sama dobrota, je bil tudi točno in toplo izdelan.

Tudi narodno osvobodilna borba ima svoje umetnike in svojo umetnost. Ni mogoče drugače, kot da tako močno in poglobljeno gibanje, ki je pomenilo vse za naš narod, ne bi vtisnilo svojega pečata umetnosti in da ne bi umetnik s svoje strani začutil v sebi silo in potrebo, da oblikuje snov vzeto iz tega gibanja. Vito Zupan je napisal I«Andante patetico». Mi vsi smo še pod globokim vtisom te naše borbe, katera je vtisnila v nas neizbrisen pečat. Razumljivo je zato, da je Tiranu izvirala igra prav od srca in da je bila zaradi tega njegova igra, če smem ta način imenovati igro, naravnost mojstrska. K temu delu in k tej igri se ob priliki še povrnem. Glasba je vezala to pripovedovanje in s tem dajala intonacijo igri.

Premiera Benedettijevih «Rdečih rož» se je vršila 8. decembra. Zamisel te komedije sloni na psihološki podstavi in se odigrava v dušah podob. Zunanjega dejanja je malo. Mlada žena vzljubi neznanca in neha ljubiti svojega moža. V tem neznancu vidi uresničenje svojih hrepenenj; ne ve pa, da je ta neznanec njen lastni mož. Mož, ki si je zaželel avanturo z neko drugo žensko, kar naenkrat uvidi, da so od njega tej ženski poslane vrtnice, ki pa so prišle po naključju v roke lastne žene, vzbudile ljubezen do neznanca, ki si je nadel ime Misterij in da so odvedle ženo od njega samega. Začetek tega zapleta je sicer banalen, a to nič ne de, važno je, da se nato v njunih dušah razvija ljubezen, oziroma ljubosumnost. Modest Sancin je izrezljal podobo Savellija Tamasa. Belizar pa je ostal gol na površini. Ema Starčeva je dobra le v začetku. Prehod v novo ljubezen je le nekoliko prenagel in zaradi tega premalo utemeljen. Sicer pa nas je prepričala s svojim nastopom. Zlata Radoškova, ki igra postransko vlogo Rozine, je naravna in neprisiljena. Omenjam namenoma tudi postranske vloge, ker dovršenost in skladnost skupne igre odvisi tudi od tega, kako igralci podajajo te postranske vloge, ki pa niso nevažne.

*Golarjevo «Vdovo Roślinko» so igrali naši igralci 9. decembra 1945. To je vesela igra. Vdovi se zahoče mladega moža in zato vabi in snubi mladega Janeza. Ona vodi igro, Balantač ji pa pomaga in ji svetuje zaradi svoje osebne koristi. Rakarjeva je odigrala vdovo Rošlinko odlično. Vsaka kretnja je bila na mestu, celo njeno kretanje nam je prikazalo bahato, še vedno mladostno vdovo, ki pa to svojo mladostnost zamenjuje z mladostjo in misli, da je mlad fant le zanjo tu, njena govorica je popolnoma v skladu z likom, katerega nam podaja. Zaradi te vodilnosti njene vloge, ki pa izvira iz veseloigre same, je vloga Janeza dokaj težka. Joco-Turk bi hotel po eni strani igrati mladega ljubimca, ki se je zagledal v vdovino hčerko, na drugi strani snubljenega fanta, torej fanta, katerega ona vodi, a na tretji strani zopet predrznega fanta. Na eni strani pristen, naraven kmečki fant z vso nerodnostjo takega mladeniča, ki se popolnoma znajde ob svojem dekletu in ko vdove ni poleg, na drugi strani fant, ki ga sicer vdova vodi, a on se temu vodstvu odtegne in hoče zaigrati svojo igro. Pravilno bi bilo, da se pusti le voditi in pokaže pri tem svojo nerodnost in da nam poda na ta način pristnega naravnega kmečkega fanta. Igralsko je močan tudi v tej vlogi, je krepak, je izrazit, le ta kontrast mu je v škodo. Igra Zlatke Radoškove kot Manica, je nekoliko prelahka za kmečko dekle, je pa s